UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Fauor

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

his animo illudens. Nam cum Liuius in medio conſtitutus eſſet illum manibus accepit, legit & euoluit. Subinde medicos, qui continue aduerſarentur, rogitans, vt deſinerent ineptire. Regum quidem animas non priuatorum libidini ſubiectas eſſe: ſed ſub Dei cura & tutela ſacras lætasque agere, inquiens. *Panorm. lib. 6. de rebus geſtis Alphonſi.*

Fatum quadruplex. 1. *Mathematicum*, quod ligat & nectit firmiter actiones omnes euentusque ad vim ſiderum & poſituram ſtellarum. 2. *Naturale.* 1. Ordo cauſarum naturalium, quæ niſi impediantur vi & natura ſuâ, certum eundemque producunt effectum. 3. *Violentum*, Stoicum nempe, & Poeticum, quod Seneca definit neceſſitatem rerum omnium actionumque quam nulla vis rumpat: Deum ipſum & actiones omnes internas, & noſtræ voluntatis huic fato ſubiiciens. 4. *Verum*, eſt pendens à diuino conſilio, ſeries ordoque cauſarum. Vel, Inhærens rebus immobilibus immobile Prouidentiæ decretum, quod ſingula ſuo ordine, loco, tempore, firmiter reddit. Prior veri fati definitio eſt planè Theologica, de quadruplici illo fato veteres & neoterici multa tradunt, ſummam proponit I. Lipſius *lib. 1. de conſtantia, c. 17. &* 18. Vide Auguſtinum lib. 5. de ciu. c. 9. & Tit. *Prouidentia.*

SENTENTIAE. *Variorum de fatis.*

Fatalia neceſſariò ferenda ſunt: fortiter autem ea quæ hoſtes faciunt. *Thucyd. lib.* 25.

Fati vim effugere nulla poſſunt homines ratione. *Pauſan. lib.* 1.

Hominum plærumque in rebus præclarè gerendis alacritatem, nihilo fore minus fatum quàm calculos fluuiorum limus obruit, *idem, lib.* 4.

Fatum eſt ineuitabile. *Curtius, lib.* 4.

Equidem æterna conſtitutione crediderim, nexuque cauſarum latentium, & multò ante deſtinatarum ſuum quemq; ordinem immutabili lege percurrere, *idem, lib.* 5.

Ineluctabilis fatorum vis cuiuscunq; fortunam mutare conſtituit, conſilia corrumpit. *Vell. Paterc. lib.* 2.

Præualent fata conſiliis, omnemque humanæ mentis aciem perſtringunt: quippe ita ſe res habet, vt plærumq; qui fortunam mutaturus eſt, conſilia corrumpat, efficiatque quod miſerrimum eſt, vt quod accidit etiam meritò accidiſſe videatur, & caſus in culpam tranſeat. *idem, eod. lib.*

Manum iniectantibus fatis, ſolent hebetari ſenſus hominum & obtundi. *Amm. Marcell. lib.* 14.

Arduum fatalia diuertere: eoq; futuri notio ſuperflua. *Aurel. Victor, l. de Cæſarib.*

Fatorum vis prudentiam humanam ſuperat. *Nicet. Acom. Iſai. Angel. lib.* 1.

Dubitare cogor, an fato & ſorte naſcendi, vt cætera, ita principum inclinatio in hos, offenſio in illos: an ſit aliquid in noſtris conſiliis, liceatque inter abruptam contumaciam & deforme obſequium pergere iter ambitione ac periculis vacuum. *Tacit. Annal. lib.* 4.

Mihi in incerto iudicium eſt, fatone res immortalium, & neceſſitate immutabili, an fortè voluantur: quippe ſapientiſſimos veterum, quiq; ſectam eorum æmulantur, diuerſos reperies: ac multis inſitam opinionem, non initia noſtri, non finem, non deniq; homines diis curæ. Ideò creberrima & triſtia in bonos, læta apud deteriores eſſe. Contrà alii, fatum quidem congruere rebus putant, ſed non è vagis ſtellis, verum apud principia & nexus naturalium cauſarum. ac tamen electionem vitæ nobis relinquunt: quam vbi elegeris, certum immitentium ordinem, neque mala vel bona, quæ vulgus putet: multos qui conflictari aduerſus videantur, beatos: ac plerosque, quanquam magnas per opes, miſerrimos: ſi illi grauem fortunam conſtanter tolerent, hi proſpera inconſultè vtantur. Cæterùm plurimis mortalium non eximi, quin primo cuiusq; ortu ventura deſtinentur: ſed quædam ſecus quàm dicta ſunt cadere, fallaciis ignara dicentum. *idem, Annal. lib.* 6.

Nulla vis humana, vel virtus, vnquam meruiſſe potuit, vt quod præſcripſit fatalis ordo, non fiat. *Amm. Marcell. lib.* 23.

Fatum, vt animantibus, ita etiam ciuitatibus ineuitabile. *item*, Quod in fatis eſt, oppugnat ſapientiam. *G. Pachymer. hiſt. lib.* 2.

Fati magna vis eſt, quicquid contra machineris. *lib.* 3.

Id quod futurum eſt, ſemel diuinitus decretum, nec murus (vt aiunt) ferreus, nec ignis impedire poteſt. *Conſtant. Manaſſ. in Annalib. ext. in Daro.*

Occulta vis fati ſæpenumero prudentes ad inſaniam vertit. *P. Iouius, hiſt. lib.* 3.

Fatali tempeſtati nec humanum conſilium nec conſtantia repugnare poteſt. *Fr. Guicciard. hiſt. lib.* 8.

¶ ADAGIA.

Fatis adactus.

In eum, qui non ſponte ſed caſu, velutiq; fatis impellentibus, in aliquod vitæ genus incidit. Congruet illud Homericum:

Τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε.

Id eſt:

Aſt hunc huc ventusq; ferens atque appulit vnda.

Fatis imputandum.

Cum hominem quempiam culpa liberabimus, ... tum, vel in fortunam reyciemus, vſurpare licebit ... merum Priamus ad Helenam.

Οὔτι μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν.

Id eſt:

Nil tibi ego imputo, verum ipſis magis imputo ...

Fatum immutabile.

Diuina decreta non commutantur: humanæ leges ... variantur: quemadmodum & mores voluntates. ... illud Homeri:

Οὐ γάρ τ' αἶψα θεῶν τρέπεται νόος αἰὲν ἐόντων.

Id eſt:

Non etenim diuûm mens vertitur aſtricolarum.

Fatum ineuitabile.

Quod fatis decretum eſt, id nemini licet euitare. ... tentiam faciet illud Homeri.

Ἀλλὰ μάλ' οὔπως ἐστὶ Διὸς νόον αἰγιόχοιο
Οὔτε παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν, οὔθ' ἁλιῶσαι.

Id eſt:

At mentem Iouis haud vllis rationibus vnquam
Diuorum quenquam vitare aut fallere fas eſt.

Ineuitabile fatum.

Quod homini fatis decretum eſt, id eueniet. In hanc ... Homerus:

Ἔνθα δ' ἔπειτα
Πείσεται, ὅσσα οἱ αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι
Γεινομένῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

Poſt illic accidet illi,
Quod fatum Parcæq; graues in ſtamine nerint
Naſcenti, tum quum matris promergeret aluo.

Quanquam hunc locum de fatis oportebit ... re. Veluti ſi quis filium longius aliquo ſtudij cauſa ... ret ſibi curæ futurum, quid illic agat, ſed id Deo ſe ... mittere.

¶ HIEROGLYPHICA.

Addemus & illud, receptiſſimum apud Poetas eſſe ... to ponere, quod neſcio quid ſapit Hieroglyphicum. ... rum ſtamina prætereamus, quæq; ſuper his alibi dicta ... *Linum* pro Fato Poetæ ponant, cauſam afferunt in ... criti, quia ſcilicet terræ fœtus eſt *linum*, quemadmodum ... mortales: idque abruptum, ſignificat hominem ... redire. *Pier. Valer. lib. 41. pag. 394. D.*

Adiecerunt Sacerdotes Ægyptii, Fatum per *Stellam* ... quoniam id ex ſiderali diſpoſitione conſiſtere vulgi ... opinione creditur. Per motum enim ſtellarum ... tur, vt Heſiodi interpres ait ſuper Aſteric. *Pier. Valer.* ... 436. *E.*

Addunt & Fatum ſiue Parcas per vocalium A E ... nem intelligi: non tam ob Planetas ſeptem, qui Fatum ... ſunt, vti latius in ſtella diſſeruimus, quam ob id, qu... habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuerſ... lis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium. ... *pag. 465. B.*

Per colum autem & fuſum ſignificari Fatum, longe ... eſt, quam vlla debeat commentatione vlterius explicari ... quidem ſunt Poetarum volumina, fatum ipſum per ... *fuſum, per colum, per filum vbique* ſignificantium. ... 48. *pag.* 47.

Vide Deus, Fortuna, Prouidentia.

Fauor.

¶ DEFINITIO ET ETYMO...

FAVOR, Græcè βοήθεια, ας, ἡ, à fando dicitur. Eſt ... vox bene precans alicui, ſiue alicuius commodum ... tuens. Vnde fauor & fautrix, à faueo. Eſt enim ... bona fari, *Virgilius*; *Ore fauete omnes.* Vnde fauora... uorem habemus, & fauorabiliter cum fauore paſſiue ... felix, cui omnes fauent, & hinc fauſtè, aduerbium, ... & infauſtum, & infauſtè, id eſt, infelix, & infeliciter.

Hebr. *Chen*, gratia, fauor, clementia, χάρις, i. dulcedo ... gratia. *Chen*, fluit à verbo *Chanan*, gratia affecit, ... pit, gratificatus eſt, gratis donauit, miſertus eſt. Cognatum ... cum *Chanah*, placidè ſe inſinuauit. Item cum *Nuach*, ... *Nachach*, duxit placidè. Hinc Græc. χάρις, ... gratiam præſtitam.

¶ PATRVM SENTENTIAE.

Qui pro virtute quam egit, humanos fauores deſiderat ... gni meriti vili pretio portat venalem. *Greg. lib. 3. Moral.*

Non poſſumus ſimul pro vno & eodem opere fauorem ... mundi, præmiumq; vitæ cœleſtis acquirere. *Maximus* ...

¶ SENTENTIAE POETARVM.

Ouid.2.Pont.3.

Conueniens hominum eſt, hominem ſeruare voluptas,
Et melius nulla quæritur arte fauor.
Quid non Antiphatem Læſtrigona deuouet? aut quis
Munifici mores improbat Alcinoi?

Ouid.3.Pont.9.

Scribentem iuuat ipſe fauor, minuitq́; laborem:
Cumq́; ſuo creſcens pectore feruet opus.

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.

Nunquam volui placere populo: nam quæ ego ſcio non probat populus: quod probat populus, ego neſcio. Quis enim placere populo poteſt, cui placet virtus? Malis artibus popularis fauor acquiritur. Similem te illis facias oportet: alioquin non probabunt, niſi agnouerint. *Senec. 28. epiſt.*

Nihilo autem magis ad rem pertinet, qualis tibi videaris, quam qualis alijs. Si te intrante clamor & plauſus obſtrepuerint: ſi fœminæ puerique laudauerint, quid ego tui miſerear, cum ſciam, quæ via ad iſtum fauorem ducat? *ibid.*

Nunquam multis placeas, ſed quamlibet ſtude. Maximum ideo est, qui non vult melioribus placere, ſed pluribus. *ibid. in epiſt.*

Vehementer amor multitudinis mouetur ipſa fama, & opinione liberalitatis, beneficentiæ, fidei, iuſtitiæ, omniumq́; earum virtutum, quæ pertinent ad manſuetudinem morum, ac facilitatem. Etenim illud ipſum, quod honeſtum decorumq́; dicimus, animos omnium natura & ſpecie ſua commouet. *Cic in lib. de Offic.*

¶ APOPHTHEGMATA.

Dionyſius Iunior, ſe multos quidem alere liberalium artium doctores dicebat, non quod illos admiraretur, ſed quia per illos ipſe admirationi eſſe vellet. Sciebat, populum de illis, tanquam de doctiſſimis, magnificè ſentire, & hac perſuaſione callidè abutebatur, ad conciliandum ſibi multitudinis fauorem. Simili arte [illegible] principes quidam alunt in palatiis ſuis viros eruditionis & ſanctitatis opinione venerabiles, vt populus arbitretur horum conſiliis geri pleraque. *Eraſmus, libr. 5. apopht. ex reg. & Imp.*

Philippus. Alexander Magnus, cum fauorem ſuorum ciuium ſibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verum cum hæc ad Philippum parentem delata eſſet, filium illico accerſit, & [illegible] verbis obiurgauit. Quæ te malum, ô fili, ratio in iſtam [illegible], vt eos putes tibi fauere, quos pecunia tibi deuinxiſti? [illegible] *apoph.*

Glaucia & Libo. Celebratur Glauciæ dictum in Metellum, Villam [illegible] in Tiburte, cortem in palatio. At cors villa ſolet eſſe con[illegible]. Notauit autem illum, quod multos ſibi cibo largitionibusque [illegible] haberet. Idem aliis verbis Libo obiecit Galbæ. In corte aluntur [illegible] animalia domeſtica. *Eraſ. lib. 6. apoph.*

Anonymus. Quidam dixit, eum, qui primus populo Rom. dedit [illegible] & congiarium, exitii cauſam illi fuiſſe. Vnde Cæſar Augustus cogitauit aliquando de tollendis huiuſmodi largitionibus. Ingratus fauor eſt, qui donis emitur: quæ ſi minuas, ingens murmur, ſi tollas, ſeditio grauis oritur. *ibid.*

Orontes, Artaxerxis regis gener, quum ab irato rege reiectus & [illegible] eſſet: Quemadmodum, inquit, ſupputatorum digiti [illegible] infinitum numerum, nunc vnum tantum poſſunt ponere: ſic [illegible] amici nunc quiduis pollent, nunc quam minimum. Olim [illegible] ſubducebatur ratio, quemadmodum nunc calculis. *Plut. in [illegible] Regum.*

[illegible] Cæſar. Poſtquam Publius Mimus in ſcena ſuperaſſet omnes [illegible] Laberium, ita pronunciauit: Fauente tibi Cæſare vi[illegible] Laberi à Syro. Publius enim conditione ſeruus, natione Syrus [illegible]. Longe à tergo relinquitur, qui fauente iudice ſuperatur. *[illegible] apoph.*

¶ SIMILITVDINES.

Plutarch. Quædam corpora lumen ſolis exceptum ſuo fulgore [illegible] augent atq; illuſtrant: Ita quidam aliorum fauore com[illegible], viciſſim ſuis dotibus eos commendant. *in Moralib.*

[illegible] Conſtantini. Vt venti naues: ſic fauor mouet ingenia. *[illegible] Ouid.*

Roterodami. Vt bilanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: [illegible] nunc huic, nunc illi fauent, qui plurimum det, non cu[illegible] ſit optima. *in Similib.*

¶ HIEROGLYPHICA.

Non deſunt, qui *Oculum* fauoris & beneficentiæ ſignum dicant: [illegible] ſacris verbum *Aſpicere*, ſignificare, ſe propitium & benignum [illegible]ere. Videmus enim apud Maronem, vbi *Iupiter Libyæ deſi[illegible] lumina regnis*, Reginam rite quietum accipere in Teucros animum, mentemq́; benignam. Contra verò de Pallade irata, *Diua [illegible] oculos auerſa tenebat*. Hunc verò fauorem, qui per *Oculum* [illegible]ificatur, Theologi noſtri gratiam vocant. *Pier. Valer. libr. 33.*

Vide ſupra in loco de Beneficentia.

Febris.

¶ LOCI BIBLCI.

FEBRI percutiuntur præceptorum Dei violatores, *Deut. 28. 22.* Febribus quidam leuantur. *Matth. 8. 15. Ioan. 4. 50.* Febris eſt calor non naturalis, qui in corde accenſus, per venas & arterias in totum corpus deriuatur, ſitim accendit, non niſi noxia appetens, vires debilitat, facultates ſiue actiones naturales impedit. Species febris quamplurimæ. Græc. πυρετὸς, intemperies calida totius corporis, Hebr. *Kaddachath*, à verbo *Kadbach*, accenſus eſt, efferbuit. vnde *Leu. 26. 16.* & *Deut. 28. 22.*

¶ PHILOSOPHORVM PLACITA.

De Febribus. Dial. CXII.

Franciſci Petrarchæ.

DOL.

Febribus æſtuo. R. Æſtus hic aut tempore finiendus, aut frigore, vtrumuis fecerit, bene erit. D. Febribus vrgeor. R. Omnis hic contra naturam motus, plus habet impetus, quam diuturnitatis, & ſæpè duorum facti alterum, aut corpus expurgat, aut animam abſolu it. D. Febribus teneor. R. Non longum teneberis, expecta. Cito te vel ſanum oportet eſſe, vel liberum, vtrumq; optimum. D. Febribus laboro. R. Illico requieſces: Natura cum morte confligit, operire exitum duelli, prope eſt hora vel hinc te morbo, vel omnibus exemptura. D. Febribus ardeo. R. Minus mali eſt corpus ardere, quam animum, de quo præcedentes tuæ ſeptem proximæ ſunt querelæ. Quid ſi ardor alterius ſalubris eſt alteri? Quid ſi hic ardor, quamuis aſper optabilis eſt? quantum denique boni eſt præſentis vitæ mala breui guſtu perennis admonere ſupplicii, vt infinitas amaritudines declinare ſtudeant, qui tam grauiter paucis horis amariuſcula tolerant, atque his anguſtiis diſcant illas euadere, quibus nec phyſicus, nec herba medebitur, nec dies criticus, nec mors quidem. D. Febribus vror. R. Vermium cibus excoquitur. Fer te aliis vri, cui toties alia vſta ſunt, & de ſupplicio conſilium cape, ex quibuſdam malis remedia conflantur. Sæpe paruus dolor ac præſens, vt venturis ac grauibus occurreretur, admonuit, fuitque vtilis, qui moleſtus erat. Felix incendium, breue, quod æterni refrigerii cauſa eſt. D. Febribus exerceor. R. Eris iam bonæ valetudinis æſtimator idoneus, vos homines Dei dona, niſi amiſſa, vel intermiſſa non noſcitis, ingratum genus. D. Febre vexor importuna. R. Diu ſimul eſſe non poteſtis. Nemo diu ardet, aut illa te deſeret, aut tu illam.

Vide Ægritudo, Morbus.

Felicitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

FELICITAS, Græce εὐδαιμονία, ας, ἡ, Hebr. *Oſcher*, & εὐδαίμων, ονος, ὁ, ἡ, Hebr. *Aſchre*, felix dicitur. Eſt autem felicitas quædam operatio animæ per virtutem perfectam. *ſecund. Ariſtot. lib. 1. Ethic.*

Felicitas eſt, quod vitam ſufficientem, optabilem, ac nullius indigam præſtat. *ſecundum eundem ibid.*

Felicitas eſt virtus in vita perfecta. *Idem libr. Maior. Mor.*

Felicitas eſt virtutis operetio, & vſus quidam perfectus. *ſecund. Ariſt. lib. 7. Polit.*

Felicitas eſt operatio quædam ſecundum virtutem perfectam operantem exterioribus bonis. *ſecund. Ariſt. 8. Ethic.*

Felicitas eſt vel forma ſecunda cum virtute, vel per ſe ſufficientia vitæ, vel tuta vita, & iucundiſſima, vel poſſeſſionum facultas, & corporis vires cum factiua, conſeruatiua, amplificatiua horum virtute. *ſecund. Ariſt. lib. 1. Rhet.*

¶ POETICAE SENTENTIAE.

Boet. 3. 12.

Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum:
Felix qui potuit grauis
Terræ ſoluere vincula.

Boet. 1. 1.

Qui me felicem toties iactaſtis amici?
Qui cecidit, ſtabili non erat ille gradu.

Tibull. 36.

Vos ego nunc moneo, felix quicunque dolore
Alterius diſces poſſe carere tuo.

Plautus

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN